

Tingimuslause

Algoritmide ja programmide koostamisel on üheks oluliseks komponendiks ehk ehituskiviks **valik**. Valiku abil saab jätta otsustamise (kas teha ühtesid toiminguid või teisi toiminguid) algoritmi/programmi täitmise ajaks. Ja seega sõltub otsus antud hetkeks tekkinud olukorrast. Keelelause, millega valikuid kirjeldada, nimetatakse tingimuslauseks (ingl *conditional statement*) või ka valikulauseks.

Esimeseks oluliseks osaks tingimuslause on loogikaavaldis (vt vastavat materjali). Et loogikaavaldisel on kaks võimalikku väärtust: tõene ja väär (*True* ja *False*), saab selle järgi otsustada kahe võimaliku toimingute jada vahel. Rohkemate jadade vahel valimiseks on vaja mitut tingimuslause koos loogikaavaldistega.

Teistpidi öeldes – tingimuslause annab võimaluse kirja panna kaks alternatiivset toimingute järgnevust ja programmi / algoritmi täites saab alati valida vaid ühe nendest järgnevustest. Kui loogikaavaldise väärtus on *True*, valitakse üks haru ja kui *False*, siis teine haru.

Vooskeemil (ingl *flowchart*) kasutatavat hargnemist koos valikuplokiga saab üsna üksühele programmeerimiskeelde „tõlkida“. Selleks on peaaegu igas programmeerimiskeeles nn **if-lause**, mille toimimispõhimõtte erinevates keeltes on väga sarnane. *if*-lause sisaldab alati loogikaavaldist ning kui selle avaldise väärtus on tõene, täidetakse need laused, mis paiknevad lause *if*-osas. Peale seda jätkub programmi täitmine *if*-lausele järgnevate lausetega, st *else*-osas paiknevatest lausetest hüpatakse üle. Kui loogikaavaldise väärtus on väär, siis hüpatakse üle *if* osas olevatest lausetest, täidetakse *else*-ossa jäävad laused ning seejärel jätkatakse programmi täitmist *if*-lausele järgneva lausega.

Pythoni's on *if*-lausel mitu erinevat vormi (sõltuvalt valikute arvust), kuid kõige tüüpilisem näeb välja järgmine:

```
if loogikaavaldis:
    toimingud, kui loogikaavaldis on tõene
else:
    toimingud, kui loogikaavaldis on väär
```

Siinjuures tuleb arvestada, et *if* ja *else*-osas esitatud toimingud tuleb trükkida taandega ehk programmikoodi treppida. Toiminguid (programmi lauseid) võib mõlemas osas olla mitu ja kõigi taane peab olema ühesugune. Taane näitab lausete kuulumist ühte ploki. Lisaks näitab ta, et taandega laused kuuluvad mingi keelekonstruktsiooni sisse (antud juhul kuuluvad need laused *if*-lause sisse).

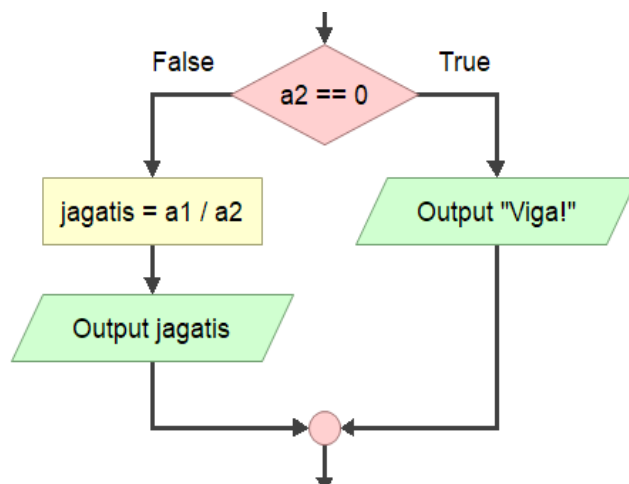
Näide: Jagatakse kaht arvu. Kui jagaja on null, antakse veateade. Pane tähele, et jagamine toimub vaid siis, kui jagaja ei ole 0.

```
if a2 == 0:
    print ("Viga")
else:
    jagatis = a1/a2
    print(jagatis)
```

Tavaliselt saab programmeerimiskeeltes kasutada ka nn ühe poolega *if*-lause. See tähendab, et toimingud on ettenähtud vaid juhuks, kui loogikaavaldis oli tõene. Vastasel juhul ei tehta midagi ning programmi täitmine jätkub peale *if*-lause lõpu. Sellisel juhul *else*-osa programmi üldse ei lisata.

Pythoni vastav konstruktsioon näeb välja järgmine:

```
if loogikaavaldis:
    toimingud, kui avaldis tõene
```


Mitmene valik. Lisaks saab Pythoni *if*-lauses kasutada *elif*-osa, mis on alternatiiviks mitme *if*-lause üksteise *else*-osadesse paigutamisele. Selline lause võimaldab teha valikuid paljude võimaluste hulgast ja täidetakse vaid üks valikutest – esimene, mille loogikatingimus on tõene. Edasi jätkub programmi täitmine peale *if*-lause. Lause *if* . . *elif* . . *else* on alternatiiviks valdavalt teistes keeltes kasutusel olevatele *switch* ja *case*-mitmese valiku lausetele.

```
if loogikaavaldis1:
    toimingud
elif loogikaavaldis2:
```

```
    toimingud
        :
elif loogikaavaldisN:
    toimingud
else:
    toimingud, kui ükski eelnev loogikaavaldis ei olnud tõene
```

Vaata näiteprogramme `kooli_minek.py` `suurem_vaiksem_if.py` ja `suurem_vaiksem_elif.py`

Ka `if - elif` lauses võib `else`-osa puududa. Tühja `else`-osa ei ole mõistlik programmi koodi koos mingi mõttetu tegevusega lisada.